

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

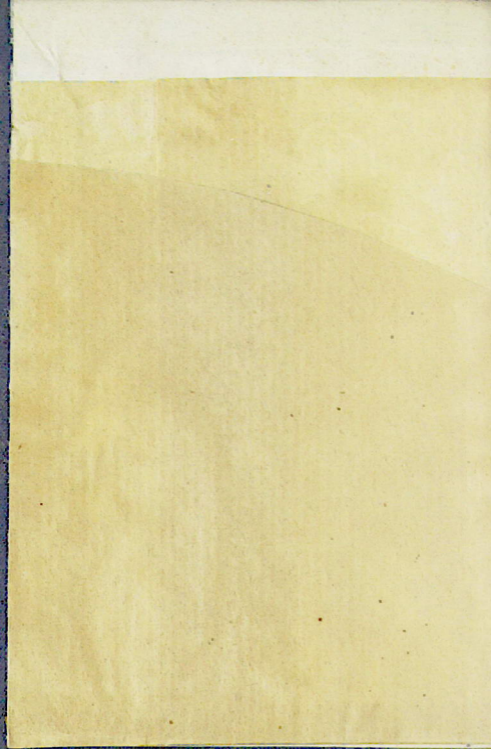
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

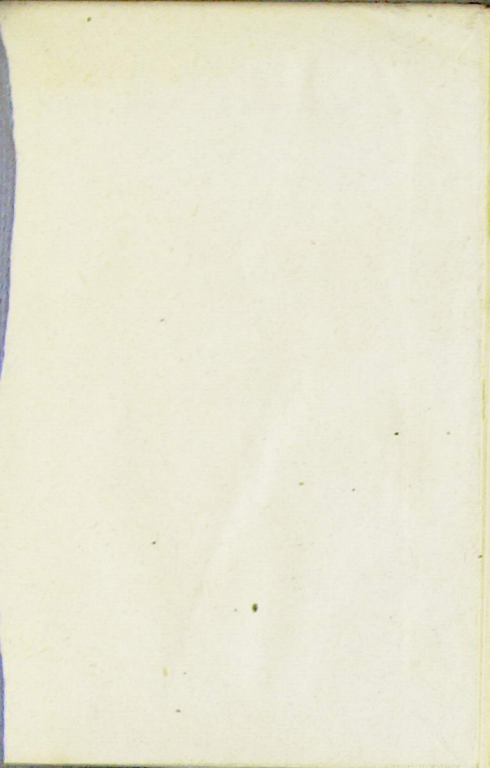
You are free to:

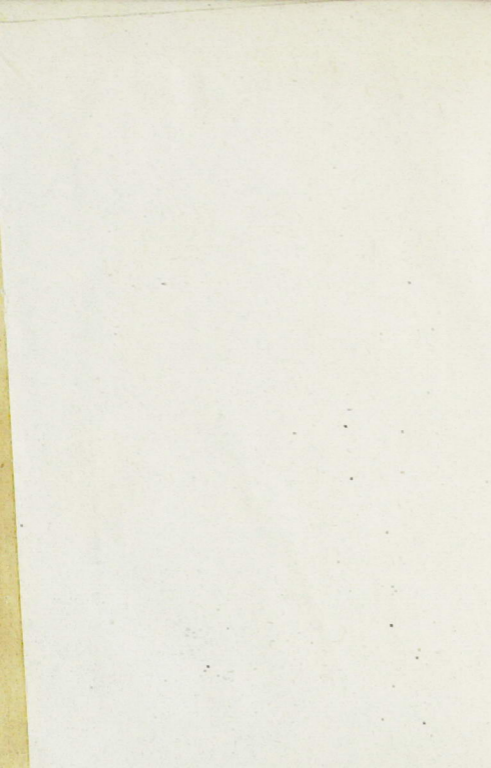
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

A. USULP

Պրոկտորներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք

9(47)26

485

Ի. Ս Տ Ա Լ Ի Ն

ՍՅՈՒԳՎԱԾ Է 1961 թ.

ՀԱՌՒ՝ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ
ՍՏԱԽԱՆՈՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ

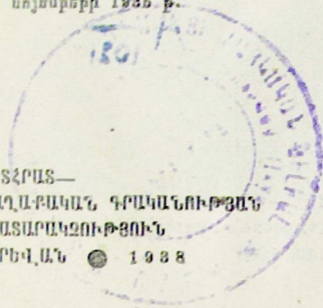
17 հոյեմբերի 1935 թ.

ՊԵՏՂՐԱՏ—

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1938

1097

А 1021

И. СТАЛИН
РЕЧЬ НА ПЕРВОМ
ВСЕСОЮЗНОМ СОВЕЩАНИИ
СТАХАНОВЦЕВ

Армгиз — Издательство
политической литературы
Ереван, 1938

ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ը նկերնե՛ր : Ստախանովականներէ
մասին այստեղ, այս խորհրդակցու-
թյան մեջ, այնքան շատ և այնքան լալ
խոսեցին, վոր ինձ, իսկապես, քիչ
բան և մնում սոսկու : Այնուամենայ-
նիվ, քանի վոր ինձ ամբիօն կանչեցիք,
պետք և մի քանի խոսք ասեմ :

Ստախանովյան շարժումը չի կարելի
վիտել վորպես բանվորների ու բանվո-
րուհիների սովորական շարժում : Ստա-
խանովյան շարժումը բանվորների ու
բանվորուհիների մի այնպիսի շար-
ժում և, վորը մեր սոցիալիստական
չինարարության պատմության մեջ
կմտնի վորպես նրա փառավոր և ջերից
մեկը :

Ինչո՞ւմն և կայանում ստախանովյան
շարժման նշանակությունը :

1. ԱՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ը նկերնե՛ր: Ստախանովականներէ մասին այստեղ, այս խորհրդակցութեան մեջ, այնքան շատ և այնքան լա՛վ խոսեցին, վոր ինձ, իսկպես, քիչ բան և մնում ստելու: Այնուամենայնիւ, քանի վոր ինձ ամբիոն կանչեցիք, պետք և մի քանի խոսք ասեմ:

Ստախանովյան շարժումը չի կարելի վիսել վորպես բանվորների ու բանվորուհիների սովորական շարժում: Ստախանովյան շարժումը բանվորների ու բանվորուհիների մի այնպիսի շարժում և, վորը մեր սոցիալիստական շինարարութեան պատմութեան մեջ կմտնի վորպես նրա փառավոր և ջերից մեկը:

Ինչո՞ւմն և կայանում ստախանովյան շարժման նշանակութեանը:

Աճենից առաջ նրանում, վոր նա արտաստում է սոցիալիստական մրցության նոր վերելքը, սոցիալիստական մրցության նոր, ավելի բարձր ետապը: Ինչո՞ւ նոր, ինչո՞ւ ավելի բարձր: Վորովհետև նա, սոսիալիստական շարժումը, վորպես սոցիալիստական մրցության արտաստություն, նպատակավոր կերպով տարբերվում է սոցիալիստական մրցության հին ետապից: Անցյալում, մոտ յերեք տարի առաջ, սոցիալիստական մրցության առաջին ետապի շրջանում, սոցիալիստական մրցությունն անսպասան չեր կապված նոր տեխնիկայի հետ: Ասենք՝ այն ժամանակ մեղ մոտ, խկապես, համարյա չկար ել նոր տեխնիկա: Իսկ սոցիալիստական մրցության ներկա ետապը՝ սոսիալիստական շարժումը, ընդհակառակը, անսպասան կապված է նոր տեխնիկայի հետ: Սոսիալիստական շարժումն աներևակայելի կլինե՞ր առանց նոր, ավելի բարձր տեխնիկայի: Ձեր

առջև կանգնած են ընկերներ Ստախս-
նովի, Բուսիդիների, Սմեաանիների, Կրի-
վոնոսի, Պրոնիների, Վինոգրադովաների
և շատ ուրիշների նման մարդիկ, նոր
մարդիկ, բանվորներ ու բանվորուհի-
ներ, վարոնք լիովին աիրապեակ են ի-
րենց դործի տեխնիկային, թամբել են
այն և առաջ են քշել: Մի յերեք տարի
առաջ մեզ մտա այդպիսի մարդիկ չկա-
յին, կամ համարյա չկային: Արանք
նոր, առանձնահատուկ մարդիկ են:

Այնուհետև: Ստախանովյան շարժու-
մը բանվորների ու բանվորուհիների մի
այնպիսի շարժում է, վոր իրեն նպա-
տակ է դնում հաղթահարել տեխնիկա-
կան այժմյան նորմաները, հաղթահա-
րել դոյություն ունեցող նախադժային
կարսղությունները, հաղթահարել դո-
յություն ունեցող արտադրական սլան-
ներն ու հաշվեկշիռները: Հաղթահա-
րել, վորսվհեակ դրանք, հենց այդ
նորմաներն արդեն հնացել են մեր ու-
րերի համար, մեր նոր մարդկանց հա-

մար: Այդ շարժումը խորտակում է տեխնիկայի վերաբերյալ հին հայացքները, խորտակում է տեխնիկական հին նորմաները, նախադժային հին կարողությունները, արտադրական հին սլանները և սահանջում է նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաներ, նախադժային կարողություններ, արտադրական սլաններ ստեղծել: Նա կոչված է հեղափոխություն կատարելումեր արդյունաբերության մեջ: Այդ իսկ պատճառով, նա, ստախանովյան շարժումն, իր հիմքում խորապես հեղափոխական է:

Այստեղ արդեն ասացին, վոր ստախանովյան շարժումը վորպես նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաների արտահայտություն, իրենից ներկայացնում է աշխատանքի այն բարձր արտադրողականության փոխարը, վոր կարող է տալ միմիայն սոցիալիզմը և վորը չի կարող տալ կապիտալիզմը: Այդ միանշանակաբար ճիշտ է: Ինչո՞ւ կապիտալիզմը

Ջախջախեց և հաղթահարեց Ֆեոդալիզմին: Վորովհետև նա ստեղծեց աշխատանքի արտադրողականության ավելի բարձր նորմաներ, նա հնարավորություն տվեց հասարակությանը՝ անհամեմատ ավելի արտադրանք ստանալու, քան այդ տեղի ունեցող ֆեոդալական կարգերում: Վորովհետև նա ավելի հարուստ դարձրեց հասարակությանը: Ինչո՞ւ սոցիալիզմը կարող է հաղթել, պետք է հաղթի և անսոցիալական կապիտալիստական սխտեմին: Վորովհետև նա կարող է աշխատանքի ավելի բարձր որինակներ, աշխատանքի ավելի բարձր արտադրողականություն տալ, քան տնտեսության կապիտալիստական սխտեմը: Վորովհետև նա կարող է ավելի շատ արդյունքներ տալ հասարակությանը և կարող է հասարակությանն ավելի հարուստ դարձնել, քան տնտեսության կապիտալիստական սխտեմը:

Վո՞մանք կարծում են, թե սոցիալիզմը

մար : Այդ շարժումը խորտակում է տեխնիկայի վերաբերյալ հին հայացքները, խորտակում է տեխնիկական հին նորմաները, նախադժային հին կարողությունները, արտադրական հին պլանները և պահանջում է նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաներ, նախադժային կարողություններ, արտադրական պլաններ ստեղծել : Նա կոչված է հեղափոխություն կատարելումեր արդյունաբերության մեջ : Այդ իսկ պատճառով, նա, ստախանովյան շարժումն, իր հիմքում խորապես հեղափոխական է :

Այստեղ արդեն ասացին, վոր ստախանովյան շարժումը վորպես նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաների արտահայտություն, իրենից ներկայացնում է աշխատանքի այն բարձր արտադրողականության տիպարը, վոր կարող է տալ միմիայն սոցիալիզմը և վորը չի կարող տալ կապիտալիզմը : Այդ միանգամայն ճիշտ է : Ինչո՞ւ կապիտալիզմը

Զախճախեց և հաղթահարեց Ֆեոդալիզմին: Վորովհետև նա ստեղծեց աշխատանքի արտադրողականության ավելի բարձր նորմաներ, նա հնարավորություն տվեց հասարակությանը՝ անհամեմատ ավելի արտադրանք ստանալու, քան այդ տեղի ունեցող Ֆեոդալական կարգերում: Վորովհետև նա ավելի հարուստ դարձրեց հասարակությանը: Ինչո՞ւ սոցիալիզմը կարող և հաղթել, պետք և հաղթի և անսպասման կհաղթի տնտեսության կապիտալիստական սխտեմին: Վորովհետև նա կարող և աշխատանքի ավելի բարձր որինակներ, աշխատանքի ավելի բարձր արտադրողականություն տալ, քան տնտեսության կապիտալիստական սխտեմը: Վորովհետև նա կարող և ավելի շատ արդյունքներ տալ հասարակությանը և կարող և հասարակությանն ավելի հարուստ դարձնել, քան տնտեսության կապիտալիստական սխտեմը:

Վո՞մանք կարծում են, թե սոցիալիզմ

մը կարեւրի յև ամբայնել՝ մարդկանց
վորոչ չափով նյութապես հավասարեց-
նելով՝ չքավորականն : կյանքի բազայի
վրա : Այդ ճիշտ չէ : Դա սոցիալիզմի
մանր-բուրժուականն պատկերացումն և :
Իրոք սոցիալիզմը կարող և հաղթել մի-
միայն աշխատանքի ավելի բարձր ար-
տադրողականութեան բազայի վրա, ա-
վելի բարձր, քան կապիտալիզմի պայ-
մաններում, արտադրանքների և սպառ-
ման ամեն տեսակ առարկաների առա-
տութեան բազայի վրա, հասնարակու-
թեան բույր անդամների ունեւոր և
կուլտուրական կյանքի բազայի վրա :
Բայց վորպէսզի սոցիալիզմը կարողա-
նա հասնել իր այդ նպատակին և ա-
մենից ավելի ունեւոր դարձնել մեր
խորհրդային հասարակութեանը, ան-
հրաժեշտ և ունենալ յերկրում աշխա-
տանքի այնպիսի արտադրողականու-
թեան, վորը գերազանցում և կապիտա-
լիստական առաջավոր յերկրների աշխա-
տանքի արտադրողականութեանից : Ա-

ոանց դրան մտածելն անգամ ավելորդ է
արտադրանքների և սպառման ամեն տե-
սակ առարկաների առատութեան մասին :
Առախանովյան շարժման նշանակու-
թեցունը կայանում է նրանում, վոր նա
հանդիսանում է մի այնպիսի շարժում,
վորը խորտակում է տեխնիկական հին
նորմաները վորոյես անբալարար նոր-
մաներ, մի շարք դեպքերում դերազան-
ցում է կապիտալիստական առաջավոր
յերկրների աշխատանքի արտադրողա-
կանութեանից և արդարեւս վործնական
հնարավորութեան և ստեղծում մեր
յերկրում սոցիալիզմն ե՛լ ավելի ամ-
բայնելու, հնարավորութեան և ստեղ-
ծում մեր յերկիրն ամենաուճեկոր յեր-
կիրը դարձնելու համար :

Ասկայն դրանով չի սպառուում ստա-
խանովյան շարժման նշանակութեանը :
Նրա նշանակութեանը նաև կայանում է
նրանում, վոր նա նախատարատում
է պայմաններ սոցիալիզմից կոմունիզ-
մին անցնելու համար :

Աոցիալիզմի սկզբունքը կայանում է նրանում, Վոր սոցիալիստական հասարակութեան մեջ ամեն մեկն աշխատում է ըստ իր ընդունակութեաննեքի և սպասման առարկաներն ստանում է վո՛չ թե ըստ իր պահանջմունքների, այլ ըստ այն աշխատանքի, Վոր նա կատարել է հասարակութեան համար: Այդ նշանակում է, Վոր բանվոր դասակարգի կուլտուր-տեխնիկական մակարդակը դեռ բարձր չէ, մտավոր և Ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութեանը շարունակում է դոյութեան ունենալ, աշխատանքի արտադրողականութեանը դեռ այնքան էլ բարձր չէ, Վոր ապահովի սպասման առարկաների ստատութեանը, ուստի և հասարակութեանը հարկադրված է սպասման առարկաները բաշխելու վոչ թե ըստ հասարակութեան անդամների պահանջմունքների, այլ հասարակութեան համար նրանց կատարած աշխատանքի համեմատ:

Կոմունիզմը ներկայացնում է զար-

դասցման ավելի բարձր աստիճանը: Կոմունիզմի սկզբունքը կայանում է նրանում, վոր կոմունիստական հասարակության մեջ ամեն մեկն աշխատում է ըստ իր ընդունակությունների և սպասման առարկաներն ստանում է վո՛չ թե ըստ այն աշխատանքի, վոր նա կատարել է, այլ կուլտուրայես զարգացած մարդու այն պահանջմունքների համաձայն, վոր ունի նա: Այդ նշանակում է, վոր բանվոր դասակարգի կուլտուրտեխնիկական մակարդակը բավականաչափ բարձրացել է, վորպեսզի նա կարողանա խախտել մտավոր աշխատանքի ու Ֆիզիկական աշխատանքի միջև գոյություն ունեցող հակադրության հիմքերը, վոր մտավոր աշխատանքի ու Ֆիզիկական աշխատանքի հակադրությունն արդեն չքացել է, իսկ աշխատանքի արտադրողականությունը հասել է այնպիսի բարձր աստիճանի, վոր կարող է ապահովել սպասման առարկաների լիակատար առատությունը,

ուստի և հասարակությունը հնարաւորություն ունի այդ առարկաները բաշխելու ըստ իր անդամների պահանջմունքների :

Վոմանք կարծում են, թե մտաւոր աշխատանքի ու Ֆիզիկական աշխատանքի հակադրությունը կարելի չէ վոչնչացնել վորոչ չափով կուլտուրատես-տեխնիկատես հալասարեցնելով մտաւոր ու Ֆիզիկական աշխատողներին՝ ճարտարադեաների ու տեխնիկների, մտաւոր աշխատողների կուլտուրատեխնիկական մակարդակն իջեցնելու և միջին վորակում ունեցող բանվորների մակարդակին հասցնելու միջոցով : Այդ բնավ ճիշտ չէ : Այդպես կարող են մտածել կոմունիզմի մասին միմիայն մանր-բուրժուական շաղակրատները : Իրոք մտաւոր աշխատանքի ու Ֆիզիկական աշխատանքի հակադրությունը վոչնչացնել կարելի չէ միմիայն բանվոր դասակարգի կուլտուրատեխնիկական մակարդակը բարձրացնելու և

ճարտարադեո-տեխնիկական աշխատանքի աշխատողների մակարդակին հասցնելու միջոցով: Ծիծաղելի կլինե՞ր կարծել, թե այդպիսի վերելքն անիրագործելի յե: Այդ կատարելապես իրագործելի յե խորհրդային հասարակակարգի պայմաններում, վորտեղ յերկրի արտադրողական ուժերն ազատազրված են կապիտալիզմի կապանքներից, վորտեղ աշխատանքն ազատազրված է շահագործման ճնշումից, վորտեղ իշխանության գլուխ է կանգնած բանվոր դասակարգը և վորտեղ բանվոր դասակարգի յերիտասարդ սերունդը բոլոր հնարավորություններն ունի ապահովելու իր տեխնիկական բավականաչափ կրթությունը: Վոչ մի հիմք չկա կասկածելու, վոր միմիայն բանվոր դասակարգի կուլտուր-տեխնիկական այդպիսի վերելքը կարող է խախտել մտավոր աշխատանքի և Փիզիկական աշխատանքի հակադրության հիմքերը, վոր միմիայն նա կարող է ապահովել աշխա-

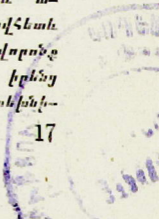
տանքի այն բարձր արտադրողականութ-
յունը և սպառման առարկաների այն
առատությունը, վորոնք անհրաժեշտ են
ներա համար, վորպեսզի սկսենք ան-
ցումը սոցիալիզմից կոմունիզմին:

Այս առնչությամբ ստախանովյան
չարժումը նշանակալից և այն տեսակե-
տից, վոր նա պարունակում և մեր
յերկրի բանվոր դասակարգի հենց այդ-
պիսի կուլտուր-տեխնիկական վերելքի
առաջին սաղմերը, ճիշտ և, դեռևս
թույլ, բայց և այնպես՝ սաղմերը:

Իսկապես, դիտեցեք ընկեր ստախա-
նովականներին: Ի՞նչ մարդիկ են
դրանք: Դրանք, գլխավորապես, յերի-
տասարդ կամ միջին տարիքի բանվոր-
ներ ու բանվորուհիներ են, կուլտու-
րական ու տեխնիկապես կոփված մար-
դիկ, վորոնք աշխատանքի ճշգրտու-
թյան, ճշտապահության որինակներ են
առաջ, վորոնք գիտեն գնահատել ժա-
ջանակի գործոնն աշխատանքի համար
և սովորել են ժամանակը վ՛՛ո՛ւ ճիշտ

բոսպեներով, այլև վայրկյաններով հաշ-
վել: Նրանց մեծամասնութ յունն անցել
և այսպես կոչված տեխնիկական մինի-
մումը և շարունակում և լրացնել
իր տեխնիկական կրթութ յունը: Նրանք
ազատ են միջանի ճարտարագետների,
տեխնիկների ու անտեսավարների պահ-
պանողականութ յունից ու ճահճացու-
մից, նրանք խիղախորեն առաջ են
գնում, խորտակելով տեխնիկական
հնացած նորմաները և սակզծելով
նոր, ավելի բարձր նորմաներ, նրանք
ուղղումներ են մտցնում մեր արդյու-
նարերութ յան ղեկավարների կողմած
նախադժային կարողութ յունների ու
անտեսական պլանների մեջ, նրանք
շարունակ լրացնում և ուղղում են
ճարտարագետներին ու տեխնիկներին,
նրանք հաճախ սովորեցնում և ա-
ռաջ են մղում նրանց, վորովհետև
նրանք այնպիսի մարդիկ են, վորոնք
կատարելապես աիրապետել են իրենց
դործի տեխնիկային և ղիտեն տեխնի-

1601
1602

կայից քամել այն առավելադույնը,
ինչ կարելի յե քամել նրանից: Այսոր
դեռ ստախանովականները քիչ են, բայց
ո՞վ կարող ե կասկածել, վոր վաղը
նրանք տասնապատիկ ավելի կլինեն:
Մի՞թե պարզ չե, վոր ստախանովա-
կանները հանդիսանում են նորարար-
ներ մեր արդյունարեբույթյան մեջ,
վոր ստախանովյան շարժումը ներկա-
յացնում ե մեր ինդուստրիայի ապա-
զան, վոր նա պարունակում ե բանվոր
դասակարգի ապագա կուլտուր-տեխնի-
կական վերելքի սերմը, վոր նա բաց
ե անում մեր առաջ այն ուղին, վորով
միայն կարելի յե հասնել աշխատանքի
արտադրողականության այն բարձրա-
դույն ցուցանիչներին, վորոնք անհրա-
ժեշտ են սոցիալիզմից կոմունիզմին
անցնելու ե մտավոր աշխատանքի ու
Ֆիզիկական աշխատանքի հակադրու-
թյունը վոչնչացնելու համար:

Այս ե, ընկերներ՛ր, ստախանովյան
շարժման նշանակությունը մեր սոցիա-

լիստական շինարարութեան դործում :

Արդ յսբ Ստախանովը և Բուսիզինը մտած ո՞ւմ է յին ստախանովյան շարժման այս մեծ նշանակութեան մասին, յերբ նրանք ձեռնամուխ է յին լինում տեխնիկական հին նորմաները խորտակելուն : Իհարկե, վո՛չ : Նրանք իրենց հողսերն ունե յին. նրանք ձգտում է յին դուրս բերել ձեռնարկությունը ճեղքված քից և դերակատարել տնտեսական պլանը : Սակայն ձգտելով այդ նպատակին, նրանք հարկադրված է յին խորտակել տեխնիկական հին նորմաները և զարգացնել աշխատանքի այնպիսի բարձր արտադրողականություն, վորը դերադանցում և կապիտալիստական առաջավոր յերկրներէց : Սակայն ծիծաղելի կլիներ կարծել, վոր այդ հանդամանքը կարող և թեկուզ վորեւէ չափով նվազեցնել ստախանովականների շարժման պատմական մեծ նշանակությունը :

Նույնը կարելի յե ասել այն բանվոր-

ների մասին, վորոնք մեր յերկրում
առաջին անգամ Բանվորների Պատգա-
մավորների Սորհուրդներ կազմակեր-
պեցին 1905 թվին: Նրանք, իհարկե,
չեյին կարծում, վոր Բանվորների
Պատգամավորների Սորհուրդները սո-
ցիալիստական կարգերի հիմք կծառա-
յեն: Նրանք միայն պաշտպանվում էին
ցարիզմից, բուրժուազիայից՝ Բանվոր-
ների Պատգամավորների Սորհուրդ-
ներ ստեղծելով: Սակայն այդ հանդա-
մանքը բնավ չի հակասում այն անկաս-
կածելի փաստին, վոր Բանվորների
Պատգամավորների Սորհուրդների հա-
մար 1905 թվականին Լենինդրադի ու
Մոսկվայի բանվորների սկսած շարժու-
մը, վերջին հաշվով, բերեց-հասցրեց
կապիտալիզմի Չախճախմանը և սոցիա-
լիզմի հաղթանակին աշխարհի մեկ վե-
ցերորդ մասում:

2. ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Այժմ մենք դանձում ենք ստախանովյան շարժման սրբանի մաս, նրա ակունքների մաս:

Արժեք նշել ստախանովյան շարժման միջանի բնորոշ դժերը:

Ամենից առաջ աչքի յե ընկնում այն վատար, վոր նա, այդ շարժումն սկզբից ինչ—վոր ինքնարեբարար, համարյա տարերայնորեն, ներքեկց, առանց մեր ձեռնարկությունների վարչությունների վորեւե ճնշման: Դեռ այլին: Այդ շարժումը ծնունդ առաջ և ծավալվել սկսեց վորոշ շախով հակառակ մեր ձեռնարկությունների վարչությունների կամքին, նույնիսկ պայքար մղելով նրա դեմ: Ընկ. Մուրապովը ձեզ արդեն պատմեց, թե ինչպիսի սանձանքներ և սախոված յեղել կրելու

ների մասին, վսրոնք մեր յերկրում
առաջին անգամ Բանվորների Պատղա-
մավորների Խորհուրդներ կաղմակեր-
պեցին 1905 թվին: Նրանք, իհարկե,
չէին կարծում, վոր Բանվորների
Պատղամավորների Խորհուրդները սո-
ցիալիստական կարգերի հիմք կծառա-
յեն: Նրանք միայն պաշտպանվում էին
ցարիզմից, բուրժուազիայից՝ Բանվոր-
ների Պատղամավորների Խորհուրդ-
ներ ստեղծելով: Սակայն այդ հանղա-
մանքը բնավ չի հակասում այն անկաս-
կածելի փաստին, վոր Բանվորների
Պատղամավորների Խորհուրդների հա-
մար 1905 թվականին Լենինգրադի ու
Մոսկվայի բանվորների սկսած շարժու-
մը, վերջին հաշվով, բերեց-հասցրեց
կապիտալիզմի ջախջախմանը և սոցիա-
լիզմի հաղթանակին աշխարհի մեկ վե-
ցերորդ մասում:

2. ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Այժմ մենք դանդաղ կենք ստախանովյան շարժման սրբանի մոտ, նրա ակունքների մոտ:

Արժեք նշել ստախանովյան շարժման միջանի բնորոշ դժերը:

Ամենից առաջ աչքի յե ընկնում այն վատար, վոք նա, այդ շարժումն սկզբից ինչ—վոք ինքնարեւարար, համարյա տարերայնորեն, ներքեից, առանց մեր ձեռնարկությունների վարչությունների վորեւե ճնշման: Դեռ ավելին: Այդ շարժումը ծնունդ առավ և ծափարվել սկսեց վոքոչ չափով հակառակ մեր ձեռնարկությունների վարչությունների կամքին, նույնիսկ պայքար մղելով նրա դեմ: Ընկ. Մոլոտովը ձեզ արդեն պատմեց, թե ինչպիսի պանջանքներ և ստիպված յեղև կրելու

Արխանդելսկի փայտասղոցարանի բան-
վոր ընկեր Մուսինսկին, յերբ նա տըն-
տեսական կազմակերպությունից դադար-
նի, վերահսկիչներէց դադանի մշակում
եր նոր, ավելի բարձր տեխնիկական
նորմաներ: Հենց իր՝ Ստախանովի ճա-
կատագիրն ավելի լավ չի յեղել,
վորովհետև նա հարկադրված էր
իր առաջնարժման ընթացքում պաշտ-
պանվել վո՛չ միայն վարչության
միջանի պաշտոնյաներից, այլև միջա-
նի բանվորներից, վորոնք ծաղրում ու
հալածում էին նրան «նորամուծու-
թյունների» համար: Ինչ վերաբերում
է Բուսիդինին, սպա՞հայանի յե, վոր
նա իր «նորամուծությունների» համար
քիչ էր մնում աշխատանքից զրկվեր
գործարանում, և միայն ցեխի պես
ընկ. Սոկոլինսկու միջամտությունն ող-
նեց նրան գործարանում մնալու:

Ինչպես տեսնում էք, յեթե մեր ձեռ-
նարկությունների վարչության կողմից
վորևէ ներգործություն էլ յեղել է,

ապա այդ վո՛չ թե ընդառաջել և ստա-
 խանովյան շարժմանը, այլ նրա դեմ և
 դնացել: Հետևաբար, ստախանովյան
 շարժումը ծնունդ և առել և ծալարվել
 և վորպես ներքեից ընթացող շարժում:
 Յեւ վ հատկապես այն պատճառով, վոր
 նա ծնունդ և առել ինքնաբերաբար,
 հատկապես այն պատճառով, վոր նա
 ներքեից և ընթանում, նա մեր ժա-
 մանակի ամենակենսունակ և անհաղ-
 թահարելի շարժումն և հանդիսանում:

Ապա պետք և կանդ առնել նաև
 ստախանովյան շարժման մի այլ բնո-
 րոշ դժի վրա: Այդ բնորոշ դիժը կա-
 յանում և նրանում, վոր ստախանո-
 վյան շարժումը տարածվեց մեր ամ-
 բողջ Միության յերեսով մեկ վո՛չ թե
 սատիճանաբար, այլ ինչ-վոր չտեսնը-
 ված արադությամբ, ինչպես մրբիկը:
 Ինչի՞ց սկսվեց բանը: Ստախանովն ամ-
 խի հանույթի տեխնիկական նորման
 բարձրացրեց 5 կամ 6 անգամ, յեթե
 վոչ ավելի: Բուսիղինը և Սմեաանինը

նույնն արին, մեկը՝ մեքենաչինության
 ասպարեզում, մյուսը՝ կոչկեղենի ար-
 դյունարեքության ասպարեզում: Թեթ-
 թեքը հաղորդեցին այդ փաստերի մա-
 ւին: Յեւ հանկարծ ստախանովյան
 շարժման բոցը բռնեց ամբողջ յերկը-
 րը: Ինչո՞ւմն և այստեղ բանը: Վո՞ր-
 տեղից ստացվեց այդ արագությունը
 ստախանովյան շարժման տարածման
 դարձում: Գուցե Ստախանովը և Բու-
 սիզինը հանդիսանում են ԽՍՀՄ մար-
 դերում ու շրջաններում մեծ կայեր
 ունեցող մեծ կազմակերպիչներ և
 նրանք իրե՞նք են կազմակերպել այդ
 դարձը: Վո՞չ, իհարկե, վո՞չ: Գուցե
 Ստախանովը և Բուսիզինը հավանու-
 թյուն ունեն մեր յերկրի մեծ դեմ-
 քե՞րը լինելու և նրանք իրե՞նք են տա-
 րածել ստախանովյան շարժման կայ-
 ծերն ամբողջ յերկրում: Այդ էլ ճիշտ
 է: Այստեղ դուք տեսաք Ստախանու-
 վին և Բուսիզինին: Նրանք հանդես
 յեկան խորհրդակցությանը: Դրանք

պարզ ու համեատ մարդիկ են, առանց
 համամիութենական մասշտաբի գեմքե-
 րի դափնիներ վաստակելու վորեն հա-
 վանության: Ինձ նույնիսկ թվում է,
 վոր նրանք մի քիչ շփոթված են շարժ-
 ման այն թափից, վորը ծավալվեց մեզ
 մոտ հակառակ նրանց սպասածի: Յեղ
 յեթէ, չնայած դրան, Ստախանովի ու
 Բուսիդիսի նետած լուցկիները բավա-
 կան յեղան, վոր ամբողջ դործը բոցա-
 վառվի, ապա այդ նշանակում է, վոր
 ստախանովյան շարժումը կատարելա-
 պես հասունացած դործ է հանդիսա-
 նում: Միմիայն այն շարժումը, վո-
 րը կատարելապես հասունացել է և և
 մղումի յե սպասում ասպարեզ դալու
 համար, միմիայն այդպիսի շարժումը
 կարող եր այդքան արագորեն տարած-
 վել ու մեծանալ ձնագնդի նման:

Ինչո՞վ բացատրել այն հանդամանքը,
 վոր ստախանովյան շարժումը լիովին
 հասունացած մի դործ հանդիսացալ:
 Վո՞րտեղ են այն պատճառները, վոր

նա այդպէս արանդ ծախարում ստացալ :
վորո՞նք են ստախանովյան շարժման
արժատները :

Նրանք, այդ պատճառները, առնվաղն
չորս են :

1) Ստախանովյան շարժման հիմք
ծառայեց ամենից առաջ բանվորներէ
նյութահան դրության արժատական բա-
րելավումը : Կյանքն ավելի լավ և
դարձել, ընկերներ : Կյանքն ավելի
ուրախ և դարձել : Իսկ յերբ ուրախ ևս
ապրում, աշխատանքը հաջող և գնում :
Սրանից ել ստացվում են արտադրա-
կան բարձր նորմաները : Սրանից ել
առաջ են դալիս աշխատանքի հերոս-
ներն ու հերոսուհիները : Այս և ամե-
նից առաջ ստախանովյան շարժման
արժատը : Յեթե մեզ մտա ճգնաժամ
լիներ, յեթե մեզ մտա դորձադրկու-
թյուն՝ բանվոր դասակարգի այդ պա-
տուհասը լիներ, յեթե մեզ մտա կյան-
քը վատ, խղճուկ, տխուր լիներ, ապա
վոչ մի ստախանովյան շարժում չեր

լինի մեզ մոտ: (Մափահարություն-
նեք): Մեր պրոլետարական հեղափո-
խությունը հանդիսանում է աշխարհիս
միակ հեղափոխությունը, վորին վի-
ճակվեց ցույց տալ ժողովրդին վո՛չ
միայն իր քաղաքական արդյունքները,
այլև նյութական արդյունքները: Բան-
վորական բոլոր հեղափոխություններից
մենք միայն մեկը գիտենք, վորը մի
կերպ լեզխանության հասավ: Դա Փա-
րիզի կոմունան էր: Սակայն նա յեր-
կար գոյություն չունեցավ: Նա,
ճիշտ է, վորձեց խորտակել կապիտա-
լիզմի կապանքները, սակայն չկարո-
ղացավ խորտակել դրանք և առավել ևս
չկարողացավ ցույց տալ ժողովրդին
հեղափոխության նյութական բարոր
արդյունքները: Մեր հեղափոխությունը
հանդիսանում է միակը, վորը վո՛չ
միայն վերեց կապիտալիզմի շղթանե-
րը և թզատություն տվեց ժողովրդին,
այլև կարողացավ նաև՝ նյութական
պայմաններ տալ ժողովրդին ունևոր

կյանքի համար: Դրանումն է մեր հե-
 ղափոխութեան ուժն ու անպարտելիու-
 թյունը: Իհարկէ, լավ բան է կապի-
 տալիսաներին վճռելը, կալվածատե-
 րերին վճռելը, ցարական սպրիչնիկ-
 ներին վճռելը, իշխանությունը վերց-
 նելն ու ազատություն ստանալը: Այդ
 շատ լավ է: Բայց դժբախտարար
 միայն ազատությունը դեռ շատ քիչ
 է: Յեթե հացը սպիտակ է, յեթե յուղն
 ու ձեթը սպիտակ են, կտորեղենը սպ-
 ական է, բնակարանները վառ են, ապա
 միմիայն ազատութեամբ շատ հեռու
 չես դնա: Շատ դժվար է, ընկերներ,
 միայն ազատութեամբ ապրելը: (Հա-
 վանութեան բացակայութեան, ծա-
 վախարութեան): Վարդապետի կարելի
 լինի լավ է ուրախ ապրել, անհրա-
 ժեշտ է, վոր քաղաքական ազատու-
 թեան բարիքները լրացվեն նյութական
 բարիքներով: Մեր հեղափոխութեան
 բնորոշ առանձնահատկությունը կա-
 յանում է նրանում, վոր նա ժողովրդ-

դին զո՛չ միայն աղատություն, այլև
նյութական բարիքներ, այլև ունեոր
ու կուլտուրական կյանք վարելու
հնարավորություն տվեց: Ահա թե
ինչու մեզ մոտ կյանքն ուրախ և
դարձնել, և ահա թե ինչ հողի վրա յե
տճել ստախանովյան շարժումը:

2) Մտախանովյան շարժման յերկ-
րորդ աղբյուրը մեզ մոտ շահադործ-
ման բացահայտությունն և հանդիսա-
նում: Մարդիկ մեզ մոտ զո՛չ թե
շահադործողների համար, զո՛չ թե պոր-
տաբույժների հարստացնելու համար
են աշխատում, այլ իրենց համար,
իրենց դասակարգի համար, իրենց՝
խորհրդային հասարակության համար,
վորակել իշխանության դուրս ևն կանգ-
նած բանվոր դասակարգի լավադույն
մարդիկ: Այդ պատճառով ևլ աշխա-
տանքը մեզ մոտ հասարակական նշա-
նակություն ունի, նա հանդիսանում և
պատվի ու փառքի դործ: Կապիտալիզ-
մի պայմաններում աշխատանքը մաս-

նաւոր, անձնական բնույթ ունի: Շատ
արտադրեցիր՝ շատ եւ ստացիր և ապ-
րիր քեզ համար, ինչպես դիտես: Քեզ
վոչ վոք չի ճանաչում և ճանաչել չի
ուզում: Դու աշխատում ես կապիտա-
լիստների՞ համար, դու նրանց հարըս-
տացնո՞ւմ ես: Յեւ այլ կերպ ինչպե՞ս
կարող եր լինել: Հենց նրա համար եւ
վարձել են քեզ, վոր դու հարստաց-
նես շահադործողներին: Դու համա-
ձայն չես դրան՝ մտի՛ր դործազուրկ-
ների շարքերը և քարշ տուր դոյու-
թյունդ՝ ինչպես կարող ես,—ուրիշ-
ներին, ավելի համակերպվողներին
կգտնենք: Այդ իսկ պատճառով մարդ-
կանց աշխատանքը բարձր չի դնահաս-
վում կապիտալիզմի պայմաններում:
Հասկանալի չե, վոր այդ պայմաննե-
րում ստախանովյան շարժումը չի կա-
րող տեղ ունենալ: Այլ բան և խորհրդ-
ային հասարակակարգի պայմաննե-
րում: Այստեղ աշխատավոր մարդը
պատիվ ունի: Այստեղ նա աշխատում

և վո՛չ թե շահագործողների համար, այլ իրեն համար, իր դասակարգի համար, հասարակության համար: Այստեղ աշխատավոր մարդը չի կարող իրեն լքված ու մենակ զգալ: Ընդհակառակը, մեղ մոտ աշխատավոր մարդն իրեն զգում և իր յերկրի աղատ քաղաքացի, մի տեսակ՝ հասարակական գործիչ: Յեւ վ յեթե նա լավ և աշխատում և հասարակությանը տալիս և այն, ինչ վոր կարող և տալ,—նա աշխատանքի հերոս և, նա փառքով և պատկվում: Հասկանալի յե, վոր միայն այդպիսի պայմաններում կարող եր ծնունդ առնել ստախանովյան շարժումը:

3) Ստախանովյան շարժման յերրորդ աղբյուրը պետք և համարել մեղ մոտ նոր տեխնիկայի առկայությունը: Ստախանովյան շարժումն որդանապես կապված և նոր տեխնիկայի հետ: Առանց նոր տեխնիկայի, առանց նոր գործարանների ու ֆարրիկանների, առանց

նոր սարքալորման՝ ստախանովյան
 շարժումը չէր կարող ծնունդ առնել
 մեզ մտա։ Առանց նոր տեխնիկայի՝
 տեխնիկական նորմաները կարելի չէ
 բարձրացնել մեկ-յերկու անգամ—վոչ
 ավելի։ Յեթե ստախանովականները
 տեխնիկական նորմաները բարձրաց-
 րին հինգ և վեց անգամ, ապա այդ
 նշանակում է, վոր նրանք ամբողջովին
 և լիովին նոր տեխնիկայի վրա յեն
 հենվում։ Այսպիսով, դուքս և գալիս,
 վոր մեր յերկրի ինդուստրացումը,
 մեր դործարանների ու ֆաբրիկաների
 վերակառուցումը, նոր տեխնիկայի և
 նոր սարքալորման առկայությունը
 ստախանովյան շարժումը ծնող պատ-
 ճառներից մեկը հանդիսացան։

4) Սակայն միայն նոր տեխնիկայով
 չատ հեռու չես գնա։ Կարելի չէ ա-
 սաջնակարգ տեխնիկա, առաջնակարգ
 դործարաններ ու ֆաբրիկաներ ունե-
 նալ, բայց յեթե չկան այդ տեխնիկան
 թամբելու ընդունակ մարդիկ, տեխնի-

կան հենց մերկ տեխնիկա եւ կմնա ձեզ
մտա: Վարդեսպի նոր տեխնիկան կա-
րողանա իր արդյունքները տալ, հար-
կալոր ե ունենալ նաև մարդիկ, բան-
վորների ու բանվորուհիների այնպիսի
կազրեր, վորոնք ընդունակ լինեն
տեխնիկայի գլուխ կանդնելու ե ա-
ռաջ մղելու այն: Մտախանովյան շարժ-
ման ծնունդն ու աճումը նշանակում
ե, վոր մեզ մտա արդեն բանվորների
ու բանվորուհիների մեջ ծնունդ են
տակ այդպիսի կազրեր: Մտա յերկու
տարի առաջ կուսակցությունն տակ ե,
վոր նոր գործարաններ ու Փարրիկա-
ներ կառուցելով ե մեր ձեռնարկու-
թյուններին նոր սարքավորում տալով,
մենք գործի կեսը միայն արինք: Կու-
սակցությունն այն ժամանակ ասաց,
վոր նոր գործարանների կառուցման
խանդավառությունը պետք ե լրացնել
նրանց յուրացման խանդավառությամբ,
վոր միայն այդ ճանապարհով կարելի
յե գործը մինչև վերջը հասցնել: Ակ-

ներև ե, վոր այս յերկու տարվա ըն-
թացքում տեղի յե ունեցել այդ նոր
տեխնիկայի յուրացումը և նոր կաղ-
րերի առաջացումը: Այժմ պարզ ե, վոր
այդպիսի կաղրեր մենք արդեն ունենք:
Հասկանալի յե, վոր առանց այդպիսի
կաղրերի, առանց այդ նոր մարդկանց՝
մեզ մոտ ստախանովյան վո՛չ մի շար-
ժում չեր լինի: Այսպիսով, բանվորնե-
րի ու բանվորուհիների մեջ նոր տեխ-
նիկան յուրացրած նոր մարդիկ հան-
դիսացան այն ուժը, վորը ձևավորեց
ու առաջ մղեց ստախանովյան շարժու-
մը:

Ահա այն պայմանները, վորոնք ծնե-
ցին ու առաջ մղեցին ստախանովյան
շարժումը:

3. ՆՈՐ ՄԱՐԴԻԿ—ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆՈՐՄԱՆԵՐ.

Յես սասցի, վոր ստախանովյան շարժումը դարգացալ վոչ թե աստիճանահանութեան կարգով, այլ ինչ-վոր պատվար ճեղքող պայթիւնի կարգով: Ակնհայտ է, վոր նա ստիպւած էր ինչ-վոր խոչընդոտներ հաղթահարելու: Մեկը նրան խանդարում էր, մեկը նրան սեղմում էր, և ահա ստախանովյան շարժումն ուժեր կուտակելով ճեղքեց այդ խոչընդոտները և հեղեղեց յերկիրը:

Բանն ինչո՞ւմն է այստեղ. իրոք ո՞վ էր խանդարում:

Սանդարում էլին տեխնիկական հին նորմաները և այդ նորմաների թիկունքին կանգնած մարդիկ: Միքանի տարի առաջ մեր ճարտարադեպտեխնիկական և տնտեսական աշխա-

տողները տեխնիկական վորոչ նորմաներ կազմեցին՝ հարմարեցրած մեր բանվորներին ու բանվորուհիներին տեխնիկական հետամնացութեանը: Այդ ժամանակից անցել է միքանի տարի: Այդ ժամանակամիջոցում մարդիկ տեխնիկապես աճեցին և կուլիվեցին: Իսկ տեխնիկական նորմաներն անփոփոխ և՛ յին մնում: Հասկանալի յե, վոր այդ նորմաներն այժմ հնացած դուրս յեկան մեր նոր մարդկանց համար: Այժմ բոլորն ևլ հայհոյում են դործող տեխնիկական նորմաները: Բայց չե՞ վոր դրանք յերկնքից չեն իջել: Յեվ բանն այստեղ ամենևին նրանում չե, վոր այդ տեխնիկական նորմաները ժամանակին կազմվել են վորպես ցածր նորմաներ: Բանն ամենից առաջ նրանումն է, վոր այժմ, յերբ այդ նորմաներն արդեն հնացել են, փորձում են պաշտպանել դրանք, վորպես ժամանակակից նորմաներ: Կառչում են մեր բանվորներին և բանվորուհիներին տեխնիկական հե-

տամնացութեանը, այդ հետամնացու-
թեան համաձայն են շարժվում, յեւ-
նում են հետամնացութեանից, և վեր-
ջապես բանն այն տեղն և հասնում, ✓
վար սկսում են հետամնացութեան խա-
ղալ: Ե՛, իսկ ի՞նչ անենք, յեթե այդ
հետամնացութեանն անցյալի դիրկն և
դնում: Մի՞թե մենք ոչտք և խոնարհ-
վենք մեր հետամնացութեան առաջ և
այն դարձնենք սրբապատկեր, Ֆեախ: ի՞նչ
անենք, յեթե բանվորներն ու
բանվորուհիներն արդեն կարողացել են
տեխնիկապես աճել և կոփվել: Ի՞նչ
անենք, յեթե հին տեխնիկական նոր-
մաները գողարել են իրականութեանը
համապատասխանելուց, իսկ մեր բան-
վորներն ու բանվորուհիներն արդեն ի-
րականում կարողացել են դերազանցել
դրանք հնդապատիկ, տասնապատիկ:
Մի՞թե մենք յերբեիցե հալատարմու-
թեան յերդում ենք տվել մեր հետա-
մնացութեանը: Կարժեմ այդպիսի բան
չի յեղել, ընկերներ: (Ընդհանուր ծի-

ծաղ) : Մի՞թե մեր յեւակեան և յեղեւ
 այն, վոր մեր բանվորներն ու բանվո-
 րուհիները հավիտյան հենց այնպես
 հետամնաց են մնալու : Կարծես թե
 մենք այդպիսի յեւակետ չենք ունեցել :
 (Ղևդհաճուր ծիծաղ) : Այն ժամանակ
 բանն ինչո՞ւմն և : Մի՞թե մենք բաւա-
 կանաչափ համարձակություն չենք ու-
 նենա կոտրելու մեր ճարտարապետնե-
 րից ու տեխնիկներից վամանց պահպա-
 նողականությունը, խորտակելու հին
 տրտիցիաներն ու նորմաները և լայն
 ասպարեզ տալու բանվոր դասակարգի
 նոր ուժերին :

Գիտութեան մասին են խոսում : Ա-
 սում են, թե դիտութեան տվյալները,
 տեխնիկական տեղեկատուների և հրա-
 հանդների տվյալները հակասում են
 ստախանովականների նոր, ավելի
 բարձր տեխնիկական նորմաների վերա-
 բերյալ պահանջներին : Բայց խոսքն
 այստեղ վո՞ր դիտութեան մասին և :
 Գիտութեան տվյալները միշտ ստուգ-

վել ևն պրահաիկայի, վարձի միջոցով :
 Աի դիտություն, վարը կարել և կա-
 պերը պրահաիկայից, վարձից, — ևլ
 ինչ դիտություն և : Յեթե դիտու-
 թյունն այնպես լիներ, ինչպես պատ-
 կերացնում ևն մեր միջանի պահպանո-
 ղական ընկերները, ապա այն վաղուց
 կորած կլիներ մարդկության համար :
 Գիտությունը հենց նրա համար էլ դի-
 տություն և կոչվում, վոր նա Փետիչ-
 ներ չի ընդունում, չի վախենում
 ձեռք բարձրացնելու իր դարն ապրածի,
 հնի վրա և ուշադիր ականջ և դնում
 վարձի, պրահաիկայի ճայնին : Յեթե
 բանն այլ կերպ լիներ, մենք առհա-
 սարակ դիտություն չեյինք ունենա,
 չեյինք ունենա, տսենք թե, աստղա-
 բաշխությունը, և մենք դեռևս յոյա
 կդնայինք Պաղոմեոսի հնամաշ սխառ-
 մով, մենք չեյինք ունենա կենսաբանու-
 թյուն, և դեռևս կմխիթարվեյինք
 մարդու ստեղծագործության լեզենդա-
 յով, մենք չեյինք ունենա քիմիա, և

դեռևս յուր հղնայինք ալքիմիկների
դուշակություններով :

Ահա թե ինչու յես կտրժում եմ,
վոր մեր ճարտարագետ—տեխնիկական
և տնտեսական աշխատողները, վորոնք
արդեն բավականաչափ հետ են մնացել
ստախանովյան շարժումից, լավ կանե-
լին, յեթե դադարեցին հին տեխնիկա-
կան նորմաներին կառչելուց և ինչպես
հարկն և, գլխականորեն, նոր, ստա-
խանովյան ձևով վերակառուցվեցին :

Լավ, կասեն մեզ : Բայց ի՞նչպես
վարվել տեխնիկական նորմաների հետ
ընդհանրապես : Արդյոք՝ նրանք հարկա-
վոր են արդյունարեքությանը, թե
կարելի չէ յուր դեալ բուլտրովին ա-
ռանց վորեւ նորմայի :

Վոմանք ասում են, թե մեզ այլևս
վոչ մի տեխնիկական նորմա հարկա-
վոր չէ : Այդ ճիշտ չէ, ընկի բնե՛ր :
Դեռ ավելին. այդ հիմարություն և :
Պլանային տնտեսությունն անհնարին և
առանց տեխնիկական նորմաների : Բա-

ցի զբանից, տեխնիկական նորմաները
հարկավոր են նրա համար, վորպեսզի
հետ մնացող մասսաներին հասցնենք
առաջավորներին: Տեխնիկական նոր-
մաները կարգավորող մեծ ուժ են, վո-
րոնք արտադրութեան մեջ բանվորա-
կան լայն մասսաներին կազմակերպում
են բանվոր դասակարգի առաջավոր
տարրերի շուրջը: Հետևաբար, տեխնի-
կական նորմաները մեզ հարկավոր են,
բայց վոչ այն նորմաները, վորոնք
այժմ զոյաւթյուն ունեն, այլ ավելի
բարձր նորմաներ:

Մյուսներն ասում են, թե տեխնիկա-
կան նորմաները հարկավոր են, բայց
պետք է զբանք հասցնել այժմ իսկ
այն նվաճումներին, վորոնց հասել են
Ստախանովները, Բուսիդինները, Վի-
նոզրադովաները և ուրիշները: Այս էլ
ճիշտ չէ: Այդպիսի նորմաները ուսու-
չելին լինի ներկա ժամանակի համար,
վորովհետև այն բանվորներն ու բանվո-
րուհիները, վորոնք տեխնիկապես պակաս

են կոփված, քան Ստախանովները և
 Բուսիգլինները, չեյին կարողանա այդ-
 պիսի նորմաներ իրագործել: Մեզ հար-
 կալոր են այնպիսի տեխնիկական նոր-
 մաներ, վորոնք դտնվեն այժմյան տեխ-
 նիկական նորմաների և այն նորմանե-
 րի միջև, վորոնց հասել են Ստախա-
 նովներն ու Բուսիգլինները: Վերցնենք,
 որինակ, ճակնդեղի դժով բույսին
 հայտնի հինդհարյուրական Մարիա
 Դեմչենկոյին: Նա հասել և հեկտարին
 հինգ հարյուր և ավելի ցենտներ ճա-
 կընդեղի բերքի: Կարելի՞ չե արդյոք
 այս նվաճումը բերքատուֆյան նոր-
 մա դարձնել ամբողջ ճակնդեղագործա-
 կան տնտեսության համար, ասենք,
 Ուկրաինայում: Վո՛չ, չի կարելի: Ա-
 ուայժմ դրա մասին խոսելը վաղ և:
 Մարիա Դեմչենկոն հասել և մեկ հեկ-
 տարին 500 և ավելի ցենտներ բերքի,
 իսկ ճակնդեղի միջին բերքը, որինակ,
 Ուկրաինայում, այս տարի կազմում և
 հեկտարին 130—132 ցենտներ: Ինչպես

տեճնում էք, տարբերութիւնը փոքր
չէ: Կարելի՞ չէ արդ-յոք ճակնդեղի բեր-
քատուութեան համար 400 կամ 300
ցենտներ յորմա տալ: Գործին դիտակ
բոլոր մարդիկ ասում են, վոր առայժմ
այդպիսի բան չի կարելի անել: Ակնե-
րեւե, վոր Ուկրաինայում 1936 թվա-
կանի համար պետք է հեկտարին 200—
250 ցենտներ բերքատուութեան յորմա
տալ: Իսկ այդ յորման փոքր չէ, քա-
նի վոր այդ յորման կատարելու դեպ-
քում այն կկարողանա մեզ յերկու ան-
դամ ավելի շաքար տալ, քան 1935
թվին: Նույնը պետք է ասել արդ-յո-
ւորեբութեան մասին: Ստախանովը
դոյութիւնն ունեցող տեխնիկական
նորման դերադանցել է կարծեմ մի
տասն անդամ կամ նույնիսկ ավելի:
Այս նվաճումը նոր բոլոր հանքահատ
մուրճ բանեցնողների համար տեխնի-
կական նորմա հայտարարելը խելացի
բան չէր լինի: Պարզ է, վոր հարկ
կլինի դոյութիւնն ունեցող նորմայի է

ընկ. Ստախանովի կենսագործած նոր-
մայի միջև գտնվող մի նորմա տալու :
Համենայն դեպս, մի բան պարզ և
այժմյան տեխնիկական նորմաներն ար-
դեն իրականությանը չեն համապա-
տասխանում, նրանք հետ ևն մնացել և
արդեւիակ ևն գարձել մեր արդյունա-
բերության համար, իսկ մեր արդյու-
նաբերությունը չարդեւիակելու համար
անհրաժեշտ և այդ նորմաները նոր, ա-
վելի բարձր տեխնիկական նորմաներով
փոխարինել : Նոր մարդիկ, նոր ժամա-
նակներ, — տեխնիկական նոր նորմա-
ներ :

4. ՄԵՐՁԱՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԽՆԻԻՐ- ՆԵՐԸ

Ինչո՞ւմ են կայանում մեր մերձա-
վորապետը խնդիրները ստախանովյան
չարժման շահերի տեսակետից:

Վորպեսզի չցրենք մեր ուժերը, յե-
կեք այս դարձը վերածենք մերձավոր
յերկու խնդրի:

Առաջին: Խնդիրը կայանում է նրա-
նում, վոր ողնենք ստախանովականե-
րին՝ շարունակելու ստախանովյան
չարժման ծավալումը և այն լայն ու
խորը տարածելու ԽՍՀՄ բոլոր մար-
զերում ու շրջաններում: Այս—մեկ
կողմից: Յեւ մյուս կողմից—սանձա-
հարենք տնտեսական և ճարտարապետ-
ական խնդիրներն աշխատողների բոլոր այն
տարրերին, վորոնք համառօրեն կառ-
չում են հնին, չեն ցանկանում առաջ
չարժվել և սխտեմատիկաբար արդե-

լաիրում են ստախանովյան շարժման
ծաւալումը: Վորպեսզի ստախանովյան
շարժումն ամբողջ թափով ծաւալենք
մեր յերկրի յերեսովը մեկ, դրա հա-
մար միմիայն ստախանովականները,
իհարկե, բաւական չեն: Անհրաժեշտ է,
վնր մեր կուսակցական կազմակերպու-
թյունները լծվեն այս դործին և ող-
նեն ստախանովականներին՝ շարժումը
մինչև վերջը հասցնելու համար: Այս
տեսակետից Դոնեցի մարզային կազ-
մակերպությունն անվիճելիորեն մեծ
նախաձեռնություն է յերևան բերել:
Այս իմաստով լավ են աշխատում
Մոսկվայի և Լենինգրադի մարզային
կազմակերպությունները: Իսկ ի՞նչպես
են մյուս մարզերը: Նրանք, յերևի,
դեռ նոր «տեղից շարժվում են»: Որի-
նակ, Ուրալի մասին կարծես վոչ մի
տեղեկություն չկա, կամ շատ քիչ տե-
ղեկություն կա, թեև Ուրալը, ինչպես
հայտնի յե, հսկայական արդյունարե-
րական կենտրոն է հանդիսանում:

Նույնը պետք է ասել Արեմոյան Սիրի-
րի մասին, Կուզրասի մասին, վարակե-
րույր նշաններից յերևում է, վոր դեռ
չեն կարողացել «տեղից շարժվել»։ Հա-
մենայն դեպս, կարելի չէ չկասկածել,
վոր մեր կուսակցական կողմակերպու-
թյունները կձևանարկեն այդ դործին և
կողնեն ստախանովականներին՝ հաղթա-
հարելու դժվարությունները։ Ինչ վե-
րաբերում է դործի մյուս կողմին, —
անտեսական և ճարտարագեա-տեխնիկա-
կան աշխատողների միջի համառ
պահպանողականներին սանձահարելուն,
— ապա այստեղ բանը փոքր ինչ ավելի
բարդ է լինելու։ Հարկ կլինի առաջին
հերթին համոզել, համբերությամբ ու
ընկերարար համոզել արդյունաբերու-
թյան այս պահպանողական տարրերին,
վոր ստախանովյան շարժումն առաջա-
դիմական շարժում է, և անհրաժեշտ
և ստախանովյան ձևով վեցակառույ-
վել։ Իսկ յեթե համոզելը չողնի, հարկ
կլինի ձեռք առնել ավելի վճռական մի-

Զոցներ: Վերցնենք, որինակ, Հաղոր-
 դակցութեան ճանապարհների ժողկո-
 մատը: Այս ժողկոմատի կենտրոնական
 ապարատում նորերս գոյութիւն ունե-
 ւորողներին, ճարտարագետներին և
 գործին գիտակ այլ անձերի մի խում-
 բակ,—դրանց մեջ կոմունիստներ ևլ
 կային,—վորը բոլորին հավատացնում
 եր, թե ժամը 13—14 կիլոմետր առե-
 տրական արագութիւնը հանդիսանում
 է այն վերջնական սահմանը, վորից
 ավելի չի կարելի, անհնարին և շարժ-
 վել, յետե չենք ցանկանում հակասել
 «Հահագործման վերաբերյալ գիտու-
 թեանը»: Այդ մի բովակական հեղինա-
 կավոր խմբակ եր, վորն իր հայացք-
 ները քարոզում եր բանավոր և տպա-
 գիր կերպով, հրահանգներ եր տալիս
 ՀԾԺԿ համապատասխան որդաններին և
 առհասարակ «մտքերին իշխող» եր
 հանդիսանում շահագործման մասնա-
 գետներին մեջ: Մենք, վոր գործի գի-
 տակներ չենք, յերկաթուղային գործի

մի ամբողջ շարք պրակախիկների առաջարկների հիման վրա մեր հերթին համատայնում եյինք այդ հեղինակավոր պրոֆեսորներին, վոր 13—14 կիլոմետրը չի կարող վերջին սահմանը լինել, վոր դործի վորոչ կազմակերպմամբ կարելի չե ընդլայնել այդ սահմանը: Դրան ի պատասխան, այդ խմբակը փոխանակ ահանջ դնելու փորձի ու պրակախիկայի ձայնին և վերանայելու իր վերաբերմունքը դեպի այդ դործը, պայքարի մեջ նետվեց յերկաթուղային դործի առաջավոր տարրերի դեմ և ե՛լ ավելի ուժեղացրեց իր սահմանողական հայացքների պրոպագանդան: Հասկանալի չե, վոր մենք հարկադրված չեղանք մի թեթե հասցնելու այդ հարդելի մարդկանց դեչին ու քաղաքավարի կերպով Հաղորդակցության ճանապարհների ժողկոմատի կենտրոնական ապարատից ճանապարհ դնելու: (Ծափահարութուններ): Յեվ ի՞նչ: Ե՛կեք այժմ ժամը 18—19 կիլոմետր

առևտրական արագութիւն ունենք :
(Մափահարութիւններ) : Յետ կարծում
եմ, ընկերներ, վոր ծայրահեղ դեպ-
քում հարկ կլինի այս մեթոդին դիմե-
լու մեր ժողովրդական տնտեսութեան
այլ բնագավառներում ևս, յեթե, ի-
հարկե, համառոտ պահպանողականները
չդադարեն ստախանովյան շարժումը
խանդարելուց և նրա առաջ արդելքներ
հարուցելուց :

Յերկրորդ : Խնդիրը կայանում և նրա-
նում, վորպեսզի այն տնտեսավարնե-
րին, ճարտարագետներին ու տեխնիկնե-
րին, վորոնք չեն ցանկանում խանդարել
ստախանովյան շարժմանը, վորոնք հա-
մակրում են այդ շարժմանը, բայց դեռ
չեն կարողացել վերահատուցվել, դեռևս
չեն կարողացել գլխավորել ստախանո-
վյան շարժումը, ոգնենք նրանց վերա-
կառուցվելու և ստախանովյան շարժու-
մը գլխավորելու : Յետ պետք և ասեմ,
ընկերներ, վոր մենք քիչ այդպիսի
տնտեսավարներ, ճարտարագետներ և

տեխնիկներ չունենք: Յեւ յեթե մենք
ողնենք այդ ընկերներին, ապա դրանց
թիւր մեղ մոտ անկասկած ե՛լ ավելի
կլինի:

Յես կարծում եմ, վոր յեթե այս
խնդիրները մենք իրադարձենք, ստա-
խանսոյյան շարժումն ամբողջ թափով
կծավալվի, կընդդրկի մեր յերկրի բո-
լոր մարզերն ու շրջանները և նոր նվա-
ճումների հրաշքներ ցույց կտա մեզ:

5. ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Միջանի խոսք ներկա խորհրդակցության մասին, նրա նշանակության մասին: Լենինն ուսուցանում էր, վոր իսկական բուլշևիկ ղեկավարներ կարող են լինել միայն այն ղեկավարները, վորոնք կարողանում են վո՛չ միայն սովորեցնել բանվորներին ու գյուղացիներին, այլև սովորել նրանցից: Բուլշևիկներից վոճանց Լենինի այս խոսքերը դուր չեն յեկել: Բայց պատմությունը ցույց է տալիս, վոր Լենինը հարյուր տոկոսով իրավացի դուրս յեկավ նաև այս ասպարեզում: Իրոք վոր՞ միլիոնավոր աշխատավորներ—բանվորներ ու գյուղացիներ աշխատում, ապրում, պայքարում են: Ո՞վ կարող է կասկածել, վոր այդ մարդիկ իզուր տեղը չեն ապրում, վոր ապրելով ու պայքարելով, այս մարդիկ հսկայական

պրակտիկ փորձ են կուսակուսմ : Մի-
թե կարելի չե կասկածել, վոր այդ
փորձն արհամարհող ղեկավարները չեն
կարող խեղական ղեկավարներ համար-
վել : Հետեւոր, մենք, կուսակցու-
թյան և կառավարության ղեկավար-
ներս, պետք և վո՛չ միայն սովորեց-
նենք բանվորներին, այլև սովորենք
նրանցից : Վոր դուք, ներկա խորհրդ-
ակցության անդամներդ, այստեղ,
խորհրդակցությանը մեր կառավարու-
թյան ղեկավարներից վորոչ բան ս-
ովորեցիք, այդ յեւ չեմ ժխտի : Բայց
չի կարելի ժխտել և այն, վոր մենք,
կառավարության ղեկավարներս եւ, շատ
բան սովորեցինք ձեզնից, ստախանովա-
կաններիցդ, ներկա խորհրդակցության
անդամներիցդ : Ապա ուրեմն, շնորհա-
կալություն ձեզ, ընկերներ՛ր, սովորեց-
նելու համար, մեծ շնորհակալություն :
(Փոքորկալից ծափահարություններ) :

Վերջապես, յերկու խոսք այն մասին,
թե ինչպէս պետք և հավերժացնել այս

խորհրդակցութիւնը: Մենք այստեղ
նսխադասութեան մեջ խորհրդակցեցինք
և վորոշեցինք, վոր պետք և վորևե
կերպ նշել իշխանութեան ղեկավարների
այս խորհրդակցութիւնը ստախանովեան
չարժման ղեկավարներէ հետ: Յեղ ահա
մենք հանդեցինք այն վորոշման, վոր
հարկավոր և ձեզանից մի 100—120
մարդու ներկայացնել բարձր պարզէի:

ՉԱՅՆԵՐ: Ծիշա և: (Փոքորկալից ծա-
փահարութիւններ):

ՍՏԱԼԻՆ. Յեթե դուք հալանու-
թիւն եք տալիս, ընկերներ՛ը, ապա
մենք այդ դորձը դուրս կրերենք:

(Ստախանովականների խորհրդակցու-
թեան մասնակիցները փոքորկալից
խանդավառ ովացիա յեն անում ընկեր
Ստալինին: Ամբողջ դահլիճը բնդում և
ծափահարութիւններից, հուժկու «ու-
ռան» դարդացնում և դահլիճի կամար-
ները: Կուսակցութեան առաջնորդ ըն-
կեր Ստալինին վաղջուսող անքիլ բա-

ցականչութիւններ են լսվում բոլոր
ծայրերից: Ովացիան վերջանում է
«Ինտերնացիոնալի» հզոր յերգեցողու-
թյամբ—խորհրդակցության յերեւ հա-
զար մասնակիցները յերգում են պրոլե-
տարական հիմնը):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
1. Ստախանովյան շարժման նշանակութիւնը	5
2. Ստախանովյան շարժման արձատները	21
3. Նոր մարդիկ—տեխնիկական նոր նորմաներ	35
4. Մերձավորագույն խնդիրները	45
5. Յերկու խոսք	52

Թարգ. խմբագիր Բ. Ն. Դավթյան
Տեխնիկական խմբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբագրիչ Վ. Զիդեջյան
Կոնտրոլ սրբագրիչ Լ. Արուլյան

Գլավիլիաի լիազոր №4-3281, հրատ. №568,

Պատվեր № 72, տիրաժ 5000

Հանձնված և արտադր. 16/IV 1938 թ.

Ստորագրված և տպագր. 19/V 1938 թ.

Գինը ~~50~~ ~~կ.~~ ~~կապի~~ ~~մ.~~ = 15 կապ.

Պետհրատ—

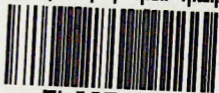
Բաղաքական գրականության
հրատարակչության տպարան,
Ճերեան, Ալավերդյան № 65

8965

Др. 28401

Проз.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0034600

1000 1 P. 50 9

A ^I
1021